Aanvullingen 19de-20ste eeuw (algemeen)

Enkele bevolkingscijfers anno 2024

Waasland, Meetjesland, Pajottenland, Oost-Hageland		Ca 400.000 inwoners (=ca 6% van Vlaanderen)
Vlaanderen	13.626 km²	6.774.810 inwoners (=58% van België)[1]
België	30.528 km²	11.763.650 inwoners (=ca 3% van EU)
Europese Unie (EU)	Ca 4,5 miljoen km²	Ca 451,4 miljoen inwoners (=ca 6% van wereldbevolking)
Wereld		Ca 8 miljard inwoners (jaarlijkse toename van ca 1,1%)
Afrika	30,2 miljoen km²	Ca 1,3 miljard inwoners (Nigeria 214 miljoen)
Azië	44,6 miljoen km²	Ca 4 miljard (China 1,4 miljard, India 1,3 miljard, Rusland 141,7 miljoen)
Noord-Amerika	24,7 miljoen km²	579,6 miljoen (VS 332,6 miljoen)
Zuid-Amerika	17,8 miljoen km²	418 miljoen (Brazilië 211,7 miljoen)
Australië	7,7 miljoen km²	25,5 miljoen

-De Vlaamse bevolkingspyramide (2023)

21% van de bevolking is ouder dan 65 jaar, 19% is jonger dan 18 jaar. Dus 60% is tussen 18 en 65 jaar, zeg maar de actieve bevolking.[2]

<Rond 1900 was de groep jongeren tot 15 jaar ongeveer 30% groot, de ouderen boven 55 jaar ongeveer 20% en de 'actieve' groep tussen 15 en 55 jaar ongeveer 50%. Er waren dus veel meer jongeren en minder ouderen. >

-Rond 1900 waren er in België maar 6.719.000 inwoners, rond 1950 al 8.639.000 inwoners.

-Bevolkingsevolutie (in miljoen inwoners)[3]

	1750	1800	1850	1900	1950	2000
Europa	163	203	276	408	547	729
Wereld	791	978	1262	1650	2510	5978

Rond 1750 woonden er in de wereld ongeveer 10% mensen in vergelijking met nu. In Europa woonde toen ongeveer 20% van de wereldbevolking.

[1] Afgerond op een tiental, Wikipedia, 21.6.2024.
[2] www.vlaanderen.be>statistiek-vlaanderen>bevolkingspyramide
[3] Vooral gebaseerd op cijfers van de gezaghebbende demograaf W. Wilcox uit 1931 ('Increase in the population of the earth and of the continents since 1650), later overgenomen door de VN (Wikipedia). In 1650 waren de cijfers voor Europa 100 miljoen inwoners, voor de wereld 470 miljoen inwoners.

-Schatting van de wereldbevolking[4]

- 1500 : tussen 424 en 484 miljoen
- 1000: tussen 253 en 310 miljoen
- 0: tussen 169 en 297 miljoen
- 500 v.C.: 100 miljoen
- 1000 v.C.: 50 miljoen
- 2000 v.C.: 27 miljoen
- 3000 v.C.: 14 miljoen
- 4000 v.C.: 7 miljoen
- 5000 v.C.: 5 miljoen
- 10.000 v.C.: 4 miljoen

<De bewering van Professor Cassiman dat er maar enkele 100.000 mensen in Europa woonden in de Middeleeuwen lijkt dus niet te kloppen. Als we voor het jaar 1000 ruwweg voor Europa 20% van de wereldbevolking nemen komen we al uit ongeveer een bevolking van 50 à 60 miljoen volgens bovenstaande cijfers!

<De wereldbevolking daalt dan verder in het verleden, vanaf 1000 v.C. halveert ze elk decennium tot 4.000 v.C. Halverwege de Ijzertijd (500 v.C.) zouden er dan in Europa een 20 miljoen mensen geleefd hebben. Ruwweg zou dit volgens een 6%-schatting op ruim een miljoen mensen in België neerkomen.>

<Tussen 50.000 en 100.000 jaar geleden (Pleistoceen) zouden zowat 10.000 mensen vanuit Afrika naar het Midden-Oosten en Azië zijn gemigreerd. Deze zou dan volgens bovenstaande cijfers tegen 10.000 v.C. voor Europa een populatie van ongeveer 0,8 miljoen mensen moeten opleveren?>

-Er is consensus dat de groei van de wereldbevolking tijdens de periode van de jager-verzamelaars eerder beperkt was.[5]

<Dit blijkt ook uit de cijfers hierboven.>

Het notariaat

Onder Frans bewind werden in 1803 verschillende wetten over het notariaat afgekondigd. Een notaris werd aangeduid als een openbaar ambtenaar die bevoegd is voor het verlijden (=opmaken van akten) van testamenten, huwelijkscontracten, vrijwillige verkopingen van roerend goed, openbare verkopingen van onroerende goederen, hypothecaire leningen,… Hij stelt hierbij originele akten (minuten) op die hij samen met een repertorium van korte samenvattingen dient te bewaren.[6]

Het is pas vanaf 1906 dat notarissen de toelating kregen om akten van minuten van minstens 100 jaar oud over te dragen aan de rijksarchieven.

[4] Gebaseerd op studies van C. McEvedy en R. Jones uit 1978 ('The Atlas of World Population'), J.D. Durand uit 1977 ('Historical Estimates of World Population'), A. Maddison uit 2001 ('The World Economy, A Millenial Perspective). (Wikipedia)
[5] Studie uit 2007 van J. Caldwell ('Demographic Transition Theory). (Wikipedia)
[6] Vlaamse Stam, 2023/4.

Begin jaren 2000 zag de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie het licht. Deze fiscale administratie verenigt het vroegere kadaster, de hypotheekbewaring en de registratie van domeinen.

In het kadaster worden alle onroerende goederen opgelijst per gemeente. Na het opmaken van een notariële akte bezorgt de notaris zijn akte voor registratie die wordt overgeschreven in een regionaal hypotheekkantoor. De overeenkomst tussen koper en verkoper krijgt pas dan bewijskracht tegenover de buitenstaander.

In het registratiekantoor tenslotte worden de indirecte belastingen zoals zegelrechten, successierechten,… op deze verkopen geïnd. Ook hier dient de notaris binnen een bepaalde termijn zijn akten aan te bieden ter registratie. Er wordt dan een synthese gemaakt in een formaliteitsregister met een alfabetische en chronologische toegang in een documentatieregister (de tafel van verkrijgers).

In de 19de eeuw konden landbouwgezinnen maar moeilijk hypothecaire leningen krijgen omdat hun enige onroerend goed de uitbating zelf was (landbouwalaam, vee, oogst). Er werden daarom private kredietverstrekkers of banken actief (bv. sinds 1937 NILK=Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, nu Crelan). De leningsakte werd dan overgeschreven in het registratiekantoor, niet in het hypotheekkantoor.

Wanneer de notaris zijn ambt overdraagt aan een opvolger, dient hij alle minuten aan deze laatste te bezorgen. Er zijn verschillende bewerkingen gemaakt van notariële akten, zoals bijvoorbeeld de akten van twee Lovendegemse notarissen uit de periode 1794-1870.[7] Ook van de notariële akten van Vlaams-Brabant en Brussel is een overzicht gemaakt.[8]

In Oostende werd het omvangrijk archief van notaris Van Caillie in 1940-41 gedeponeerd in het Rijksarchief Brugge. Genealoog Jan Coopman bewerkte dit archief, samen met de akten van enkele andere notarissen (=schaduwarchief van Oostende, te raadplegen in documentatiecentrum FV-Regio Oostende dat grote delen van de 18de en 19de eeuw bestrijkt). Er werd door hem ook een toegang via steekkaarten opgemaakt. Dit is een welgekomen genealogische bron, zeker na de vernietiging van het lokale stadsarchief in mei 1940.

Genealoog Gaston Roggeman (+2016) maakte tal van bewerkingen van staten van goed (vooral uit het Waasland) en van notariële archieven.

Geboortegebruiken in de 19de-20ste eeuw

Geboortebeperkingsmiddelen kwamen vaak uit de stad overgewaaid. Een vijftal methodes waren min of meer gekend[9]:

- Coïtus interruptus (onderbreken van de betrekkingen)
- Gebruik van het condoom. Dit werd al sinds de vroege 17de eeuw uit dierlijke darmen gemaakt. Pas in 1844 kende men rubber als condoommateriaal, in 1935 werd dit latex.
- Spoeling van de schede na de gemeenschap. Hiervoor gebruikte men de vrouwenspuit, met bv. een mengsel van water en azijn.

[7] Zie website Familiekunde Vlaanderen, Meetjesland.
[8] Website Familiekunde Vlaanderen, Leuven met een link naar de akte zelf op de site van Family Search en enkele op de site van het Rijksarchief Leuven (Notariusproject).
[9] H. Vannoppen, Eigen Schoon en de Brabander, 2022, P. 229.

- Periodieke onthouding, die bestond uit betrekkingen tijdens de onvruchtbare periode van de vrouw. De methode werd hier geïntroduceerd in 1930 en was de enige die door de kerk getolereerd werd.
- Gebruik van de pil die doorbrak vanaf het einde van de jaren 1960. Het was de Vlaamse dokter Ferdinand Peeters die verschillende testen deed om de juiste dosering van twee hormonen te bepalen als bestanddelen van de pil.

Abortus was al op het platteland gekend rond 1900. Jonge meisjes gingen op zoek naar moederkoren in roggevelden. Dit moederkoren was gekend als zijnde vruchtafdrijvend bij merries. Ook het eten van boterhammen met groene zeep was bekend. Pas in 1990 werd in België de abortuswet ondertekend.

Bij onvruchtbaarheid gingen vrouwen vaak op bedevaart.

<Anno 2024 is het standpunt van de kerk nog altijd onveranderd. Bij een bezoek van de paus aan België kondigt hij aan dat koning Boudewijn onderwerp zal uitmaken van een proces tot zaligverklaring omwille van zijn 'moedige' houding tegenover de abortuswet.>

Varia

-Voor 1910 was er maar één communieviering bij het vormsel (Plechtige Communie). De Eerste Communie bestond nog niet.[10]

-In de 18de eeuw en het begin van de 19de eeuw zijn er veel kinderoverlijdens door pokken. Oorzaak is het variolavirus dat verspreid wordt via de lucht of direct contact. Een Britse arts ontwikkelt in de loop van d e19de eeuw een vaccin op basis van koepokken. Onder invloed van de Fransen groeit het vaccineren uit tot een taak van de overheid.[11]

Stuipen wordt veroorzaakt door een meestal onderliggende ziekte, zoals zuurstoftekort in de hersenen, problemen in de stofwisseling, hersenbloeding,… Tuberculose en longontsteking zijn aandoeningen van de luchtwegen. Verder zijn er huidaandoeningen, darminfecties en syfilis (kinderen worden vooral besmet voor hun geboorte). Difterie of kroep is een infectieziekte die wordt veroorzaakt door een bacterie die via hoesten van mens op mens wordt overgebracht. In 1959 wordt een vaccinatie ingevoerd.

-In juli 2024 start de zoveelste Tour de France die ik dit jaar met bijzondere interesse gevolgd heb. Er waren de prachtig beelden van Franse wijndomeinen, toeristische plekjes, van de machtige natuur en er was natuurlijk ook het sportieve aspect waarbij Remco Evenepoel het probeerde op te nemen tegen de Tourwinnaars van de laatste vier jaar: de Sloveen Tadej Pogacar en de Deen Jonas Vingegaard. Vooral de eerste –hij zal ook de latere Tourwinnaar worden- voert enkele huzarenstukjes op, wint vijf ritten en behaalt minuten voorsprong op zijn achtervolgers in het eindklassement.

Het was lang geleden dat een Belg nog op het erepodium van de Tour stond. Evenepoel wordt uiteindelijk derde. Hij overtuigt alle criticasters, hij kan wel drie weken op topniveau presteren!

-Het kadastraal inkomen (KI) van een woning is de huurprijs/maand als waarde geschat in 1975 en elk jaar geïndexeerd (bv. KI=1000). Dit vormt een grote bron van inkomsten voor de gemeenten en de Vlaamse overheid. Het vormt ook het onroerend inkomen in de federale personenbelasting bij verhuur of tweede verblijf.

---

[10] P. Eyckerman, P. Huys, Vlaamse Stam, 2022, P. 249.
[11] R. Van Haute, Levenslijnen in de bevolkingsgregisters, Vlaamse Stam, 2021, P. 413.

-Op het Europees Kampioenschap voetbal in Duitsland is België na een zwakke eerste rnde met Roemenië, Slovakije en Oekraïne tweede geworden in zijn groep. Er slechts één keer winst met goed voetbal tegen Roemenië. Ze waren gestart met een ongelukkige nederlaag tegen Slovakije en eindigen met een bange afwachtende match tegen Oekraïne. Het niveau van alle spelers is ondermaat, de coach krijgt terechte kritiek, de fans zijn boos. In de 1/8ste finale tegen Frankrijk is het terug van dat en worden de Rode Duivels uitgeschakeld. Qua creativiteit, spelvreugde, intensiteit, aanvalslust scoort België ruim onvoldoende zeker in vergelijking met de hoge verwachtingen vooraf. De kwartfinales zijn Spanje-Duitsland, Nederland-Turkije, Engeland-Zwitserland, Frankrijk-Portugal. De grote favoriet is Spanje met snel en attractief voetbal. Ze zullen later ook de trofee winnen.

De schrijfwijze van onze familienamen

Met de invoering van het Franse decreet (1794) rond de Burgerlijke Stand zouden vanaf dan burgers nog enkel de naam mogen dragen zoals ingeschreven in de geboorteakte. In ons land werd de wet pas twee jaar later ingevoerd en de principes hieruit bleven lang behouden in onze wetgeving.[12]

Toch kon de schrijfwijze van familienamen nog wijzigingen ondergaan, zeker in de eerste helft van de 19de eeuw. Dit had te maken met een minder goed geschoolde bevolking, dialectuitspraak, niet altijd even stipte ambtenaren, ook het ontbreken van algemene spellingsregels. Pas in 1844 kwam er de zogenaamde Willemsspelling in onze streken die het begin zou vormen van een meer vaste spelling.

Wie onderzoek doet in de 19de eeuwse akten van de Burgerlijke Stand zal soms binnen hetzelfde gezin een variant van eenzelfde familienaam terugvinden (bv. Dabaut-Debbaut). Soms werden fouten achteraf gecorrigeerd. Dit gebeurde steevast wanneer natuurlijke kinderen achteraf gewettigd werden.

De republikeinse kalender

Deze kalender werd met terugwerkende kracht (wet van 5 oktober 1793) ingevoerd vanaf 22 september 1792 (=1 vendémiaire, jaar I, het stichtingsjaar van de Eerste Franse Republiek). Het jaar I liep dus af op 21 september 1793.[13]

De nieuwe namen van de maanden waren:

- Vendémiaire (wijnmaand), van 22 september tot en met 20 oktober
- Brumaire (mistmaand), van 21 oktober tot en met 19 november
- Frimaire (koudemaand), …
- Nivôse (sneeuwmaand)
- Pluviôse (regenmaand)
- Ventôse (windmaand)
- Germinal (kiemmaand)
- Floréal (bloeimaand)
- Prairial (weidemaand)
- Messidor (oogstmaand)
- Thermidor (hittemaand)
- Fructidor (fruitmaan), van 18 augustus tot en met 16 september

[12] R. Debbaut, De vaste schrijfwijze van onze familienaam, Vlaamse Stam, 2023/2, P. 146.
[13] Het Land van Beveren, 2023/3, P. 51.

Elke maand telde dus drie decades, weken van tien dagen. Er waren ook een aantal aanvullende dagen na de laatste maand om met het zonnejaar van 365 dagen in de pas te blijven.

Op 1 januari 1806 werd de republikeinse kalender afgeschaft.

De zuidelijke Nederland waren door de Fransen bezet in juni 1794. De definitieve inlijving bij Frankrijk volgde pas een jaar later.

De Russische invasie in Oekraïne (2022)

Het democratiseringsproces onder Michail Gorbatsjov mondt uit in het uiteenvallen van de Sovjet-Unie (1990). Er ontstaan nieuwe onafhankelijke staten aan de grenzen van het nieuwe Rusland onder Boris Jeltsin. In het westen zijn dit de drie Baltische staten, Wit-Rusland, Moldavië en Oekraïne. In het zuiden zijn dit o.a. Georgië, Armenië, Azerbaidjan, Kazachtstan. In Oost-Europa worden geleidelijk aan de vroegere bondgenoten Polen, Tsjechië/Slovakije, Hongarije, Roemenië en Bulgarije lid van de Europese Unie en de NAVO, wat door Rusland ervaren wordt als een ernstige bedreiging.[14]

Vladimir Poetin (°1952) volgt in 2000 Jeltsin op als president. Hij maakt een aantal keer 'plaats' voor Dmitri Medvedev en wordt dan tijdelijk premier. De Russische grondwet maakt het inmiddels mogelijk dat Poetin voor het leven president kan blijven. Er worden wel verkiezingen georganiseerd maar deze worden gekenmerkt door het uitschakelen van de oppositie en media, ook door fraude en het beïnvloeden van de rechtspraak. Het nieuwe Russische communisme onder Poetin brengt na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie meer stabiliteit, zelfrespect en meer economische welvaart voor een deel van de Russische bevolking, waardoor hij een zekere populariteit geniet. In het westen wordt hij echter beschouwd als een soort dictator die voor niets terugdeinst.

Sommige vroegere republieken zoals Wit-Rusland en Kazachstan zijn 'bevriende' staten geworden. Ze kennen een pro-Russisch regime en volksprotesten zoals na de frauduleuze herverkiezing van Alexander Loekasjenko in 2021 en na de verhoging van de gasprijzen in Kazachstan in 2022, worden onderdrukt.

De relaties tussen buurland Georgië en Rusland zijn slecht, o.a. door het kandidaat-lidmaatschap van de NAVO. Er zijn ook geregeld militaire conflicten in de regio's Abchazië en Zuid-Ossetië waarbij Rusland een grote rol speelt. Beide regio's worden door Rusland als soevereine staten erkend. Zuid-Ossetië ligt in het noorden van Georgië en grenst aan het Russische Noord-Ossetië. Abchazië ligt in het noordwesten van Georgië en is aan de Zwarte Zee gelegen.

Ook in het oosten van Moldavië ligt een door Rusland als soeverein erkende regio, Transnistrië. Moldavië zelf vaart een pro-westerse koers.

Armenië is sterk van Rusland afhankelijk maar zoekt nu toenadering tot het westen. Er is een militair conflict met buurland Azerbaidjan, dat zelf een goede relatie heeft met het westen. Onderwerp van het conflict is Nagorno-Karabach, een enclave die binnen Armenië is gelegen. In 2020 kreeg Azerbaidjan de controle over een deel van Karabach. Ook Rusland onderhoudt goede betrekkingen met beide landen en met bemiddeling van Poetin kwam het in 2020 tot een staakt-het-vuren. Er is een Russische vredesmacht gestationeerd in het gebied.

En ook in Oekraïne dat sinds de revolutie van 2014 een pro-westerse koers vaart, erkende Rusland regio's in het oosten: Donetsk en Loegansk. In 2014 werd ook de Krim bezet door de Russen. In 2022 valt Rusland Oekraïne binnen na een wekenlange troepenopbouw langs de grenzen van het land. Er komen wereldwijde sancties en na de eerste bombardementen komt een grote vluchtelingenstroom

[14] Bronnen voor deze bijdrage zijn de dagelijkse media, verder ook Wikipedia.

op gang. Na een week strijd zijn verschillende gebieden ten noorden van Kiev, aan de oostgrens en in het zuiden (Zwarte Zee) veroverd. Nadien trekken de Russen zich hier gedeeltelijk terug. De wereld krijgt op verschillende plaatsen de gevolgen van zware oorlogsmisdaden te zien. De bevolking van Oekraïne verzet zich verder met de middelen die ze heeft.

Ook in het nu democratische Oost-Europa ontstaan er barsten in het bestuursmodel. Na de val van de Sovjet-Unie, zijn verschillende landen een pro-westerse koers gaan varen, deels uit eigenbelang, deel ook in het strategische belang van het westen tegenover Rusland.

In de herfst van 2024 is de oorlog nog altijd bezig. Rusland heeft nu een groot deel van het zuiden en zuidoosten bezet, Oekraïne heeft enkel nog via een kleine zone toegang tot de havens van de Zwarte Zee. Het land smeekt om meer westerse wapens, die maar met mondjesmaat toestromen. Geleidelijk is de publieke opinie zich aan het keren tegen meer steun voor Oekraïne. Rusland krijgt steun van enkele bondgenoten zoals Wit-Rusland, Iran, Syrië en Noord-Korea. Andere landen zoals India, Mongolië, Turkije en zelfs Hongarije stellen zich meer neutraal op.

Om Rusland aan de onderhandelingstafel te dwingen, heeft Oekraïne zelfs een deel van de regio rond Koersk bezet. De oorlog heeft ondertussen aan beide kanten al een immense menselijke tol geëist, en ook de burgerlijke en militaire infrastructuur heeft fel geleden.

De Olympische Spelen

Einde juli starten dan de 33ste Olympische Spelen in Parijs met een spectaculaire botentocht op de Seine. Er zijn meer dan 200 deelnemende landen. De Franse cultuur, historie en monumenten worden in de bloemetjes gezet. Het overbrengen van de Olympische vlam wordt in een lange scène naar voor gebracht. Er zijn optredens van tal van artiesten, vedetten uit de sport en cultuurwereld, monumenten worden verlicht en vanop de Eifeltoren start een spectaculaire lichtshow. President Macron verklaart de Spelen voor geopend.

Zaterdag 27 juli starten de eerste competities. Het is meteen prijs: in een bloedstollende tijdrit wint Evenepoel goud, Van Aert wint brons. Beiden hadden dit voorjaar nog een zware val gemaakt tijdens een wedstrijd. Evenepoel was een week geleden nog actief in de Tour. Er volgen heel wat lovende reacties. Later dat jaar zal hij ook wereldkampioen tijdrijden worden.

Nadien wordt het stil en volgen er enkele ontgoochelingen in Team Belgium. Vooraf waren er grote medaillekansen voor de vrouwelijke basketbalploeg (Belgian Cats) en voor Matthias Casse, de wereldkampioen judo. De Cats (Europees kampioen) verliezen in een moeilijke poule meteen hun eerste wedstrijd tegen Duitsland. Matthias Casse heeft een rotdag en haalt zelfs geen bronzen medaille. Later zal een onbekende Waalse judoka alsnog een bronzen medaille winnen.

Ondertussen gaan de competities door. Er worden talloze medailles uitgedeeld in het zwemmen, alleen niet voor de Belgen. Men kan zich vragen stellen over het Belgische (Vlaamse) topsportbeleid, toch zeker in een sport zoals het zwemmen. De Belgische paardrijders doen het wel goed. En ook de twee hockeyploegen winnen in hun poules tot nu toe al hun wedstrijden.

Zaterdag 3 augustus is er weer een hoogdag voor het Belgische wielrennen. Het is weer Remco Evenepoel die iedereen uit het wiel rijdt en terug Olympisch kampioen wordt. Twee gouden medailles op een week tijd! De dag nadien wint Lotte Kopecky brons bij de vrouwen. Het totaal staat nu op vijf.

Er is overal veel publiek aanwezig, de vlaggen getuigen van een vaderlandse trots. Ook de Belgian Cats proberen in een kolkend stadion hun derde groepswedstrijd tegen Japan te winnen. Ze moeten

27 punten verschil maken, wat onwaarschijnlijk lijkt. Toch doen ze het en gaan meteen naar de kwartfinale.

In het roeien haalt een Belg de vierde plaats, 'geweldig' zeggen de journalisten. Een beetje vreemd toch als je ziet een Nederlander zilver haalt. In het turnen wordt ook Nina Derwael vierde en volgt zichzelf dus niet op als Olympisch kampioen. Ze heeft een lange periode van blessures achter de rug. Een jonge Belg haalt wel knap de finale van de wedstrijd met de ringen.

In het hockey zijn de Belgen in de kwartfinale tegen Spanje uitgeschakeld. Sport kan soms raar zijn, waarom lukt het plots in deze wedstrijd niet meer?

De eerste atletiekwedstrijden zijn ook begonnen en hier is het net zoals in het zwemmen: de Belgen komen maar matig voor de dag tot nu toe. Ook in het boksen en andere sporten wordt het een flop.

Er is een nieuwe wending in de vrouwensport. De Belgian Cats –ze verliezen later nog de wedstrijd om een bronzen medaille- gaan naar de halve finales, de hockeyploeg sneuvelt tegen China na een toch wel teleurstellende prestatie. Ondertussen regent het vierde plaatsen –of zelfs lager- en heeft Nederland al een 30-tal medailles.

Onze zesde medaille is voor een wat onbekende naam in het baanwielrennnen, hij wordt derde. Dan gaat het weer vlug met een gouden en bronzen medaille in de zevenkamp bij de vrouwen, een bronzen medaille in het taekwondo-vechten en een zilveren medaille in de marathon. Met in totaal tien medailles scoort België verdienstelijk. Het waren prachtige Spelen met indrukwekkende atleten, de beste van de wereld.

Migraties van landbouwfamilies

Het tekort aan landbouwgronden zorgde ervoor dat slechts twee kinderen het ouderlijke bedrijf konden verderzetten. Waar mijnbouw en staalindustrie niet te ver af gelegen was, kon dat voor alternatieven zorgen.[15]

Veel jonge landbouwers trokken al vroeg naar Wallonië als knecht of dienstbode. Deze massale migratie gebeurde in een drietal golven: de eerste al in 1890, de tweede rond 1930 en de derde na Tweede Wereldoorlog.

De beschikbare landbouwoppervlakte in Vlaanderen was tussen 1937 en 1959 met 180.000 ha gekrompen door ondermeer allerlei onteigeningen. Landbouwgrond kostte in 1958 hier 80.000 à 100.000 Belgische frank/ha, terwijl dat in Wallonië slechts 30.000 à 50.000 frank/ha bedroeg.

Er vonden ook migraties plaats van Oost- en West-Vlaanderen naar het Pajottenland, zoals de familie De Praetere naar het hof te Putbeek in Leerbeek.

De Eerste Wereldoorlog

In 1914 is België het dichtstbevolkte land ter wereld en de vijfde grootste economische macht ter wereld. Het heeft zich als neutrale natie opgesteld met het Verenigd Koninkrijk als garantie. In juli worden toch de lichtingen van 1910, 1911 en 1912 gemobiliseerd. Het Belgisch leger is op dat

[15] A. Abraham, Exodus, Gooik, 2023/2, P. 27.

moment niet voorbereid en te weinig georganiseerd. Het oude systeem van de lotingen is nog maar net in 1909 afgeschaft.[16]

Duitsland komt een zorgvuldig voorbereid plan. Men verwittigt de Belgische regering dat het Frans leger via Namen wil oprukken naar Duitsland. Het keizerrijk wil het Belgisch grondgebied betreden om zich te verdedigen. Als België zich volledig neutraal houdt, kan het rekenen op schadeloosstelling. Indien niet, is men verplicht België als vijand te zien.

Op 4 augustus 1914 gaat België over tot algemene mobilisatie nadat Duitsland een dag eerder is binnengevallen. Er worden 15 lichtingen opgeroepen (de klassen van 1898 tot 1913). De zeven oudste militieklasse moeten de Belgische forten verdedigen. De acht jongste klassen vormen het mobiele leger.

Het Duitse leger verovert de forten rond Luik en wordt in haar opmars door het Belgisch leger een paar dagen tegengehouden. Tegen 22 augustus hebben de Duitsers Brussel bereikt en ze trekken verder richting Antwerpen. De stad wordt massaal geëvacueerd en vele vluchtelingen proberen Nederland te bereiken of via de kust te vluchten naar het Verenigd Koninkrijk. Wat nog overblijft van het Belgisch leger wordt via Gent geëvacueerd en tenslotte plooit het leger zich terug achter de Ijzer.

In 1916 verordent de Belgische regering dat alle mannen tussen 18 en 41 jaar verplicht moeten deelnemen aan de oorlog. Honderdduizenden burgers en veertigduizend soldaten komen in Nederland terecht. Deze laatste worden ontwapend en opgesloten in kampen. Bij hun terugkeer na de oorlog worden ze als deserteurs aanzien.

250.000 Belgische vluchtelingen komen aan op de Britse kusten zonder de soldaten mee te rekenen. In Frankrijk verblijven er ongeveer 350.000 landgenoten. De sympathie waarmee de vluchtelingen uit het kleine, dappere België worden opgevangen, bekoelt wel na een tijdje.

Postkantoren en postzegels

Tot het einde van de middeleeuwen vertoeft de postdienst in Europa in een embryonale faze. Men deed beroep op boden die in dienst stonden van kloosters en universiteiten, ook op ambachtslui zoals bv. beenhouwers. Ook de gemeenten zullen beginnen met postdiensten. Al die diensten werden gelijktijdig met de post die koningen en prinsen voor hun persoonlijk gebruik hadden opgericht.[17]

Maximiliaan van Oostenrijk, zoon van de Duitse keizer, en gehuwd met Maria van Boergondië, zal in 1486 gekroond worden tot Rooms koning en verlaat de Nederlanden. Om de dagelijkse diplomatieke post te bezorgen tussen Mechelen, zetel van de hertogen van Boergondië, en Innsbruck, zetel van de keizer, richtte de Duitse keizer Frederik III de eerste postdienst op.

In de 19de eeuw wordt de exploitatie van de post fiscaal uitgebaat door de nationale staten. Zo verschijnt in 1840 de eerste postzegel ter wereld in Groot-Brittannië. Er volgen later internationale postverdragen.

In België neemt de landelijke postdienst aanvang in 1836. Brieven werden verstuurd met een postzegel en vooraan werd de naam en het adres van de bestemmeling geschreven. In elke

[16] Wie een hoog nummer lootte werd vrijgesteld van dienstplicht. Soms gaf ook een laag nummer een verdere vrijstelling. P. De Langhe, L. De Langhe, Het wedervaren van Florentien, Louise-Marie en Richard De Langhe tijdens de Eerste Wereldoorlog, Vlaamse Stam, 2021, P. 335.
[17] J. Deruyck, De post, Gooik, 2023/2, P. 40.

gemeente stond een postbus die door de lokale postbode werd gelicht. Deze zorgde ook voor de postbedeling aan huis. In 1849 wordt de eerste Belgische postzegel uitgegeven.

Een boeiend geschreven verhaal

Dit betreft een mooi familieverhaal over een familieverwant van de auteur, geschreven in een boeiende verhaalstijl. Dit kan zeker als voorbeeld dienen.

De auteur haalt ook de 'stapsgewijze tot revolutionaire verbeteringen aan die de voorbije drie decennia gebeurd zijn bij het raadplegen van schriftelijke bronnen'. 'Van zo goed als ontoegankelijk en zeer tijdrovend tot direct te raadplegen met een paar klikken op de computer thuis'.[18]

Het toneeldecor waarop alles zich afspeelde, de wijk Nieuwmarkt te Roeselare, wordt in detail beschreven. Waar nodig wordt verwezen naar de bronnen zonder de tekst te veel te belasten.

De auteur haalt ook passages aan uit historische werken die hij integraal, in de sappige taal van toen, weergeeft in italics. Wanneer hij naar familieleden verwijst geeft hij de naam en tussen haakjes enkel het geboorte- en overlijdensjaar.

Alhoewel het toch over zijn eigen familie gaat, schuwt hij de minder prettige kantjes van hen niet: 'Toppunt van schijnheiligheid want zijn eigen vrouw moest vaak bij haar kinderen bedelen'. Deze vrouw zou uit ellende ook zelfmoordpoging ondernemen.

Bij de afbeeldingen vermeldt hij wie of wat er op staat, de bron (bv. verzameling auteur, foto Jean-Pierre Martin, collectie stadsarchief Turnhout met nog eens extra de naam van de fotograaf).

Hij hanteert een vlotte schrijfstijl, met bv. het gebruik van

- Het is als een godsgeschenk
- Een boeiende familiesaga
- Het ontrafelen van familieverhalen biedt een spiegel van de gang van het leven
- Zoals een archeoloog naar materiële getuigenissen uit het verleden spit, wordt gepoogd om de levensloop van de voorouders tot leven te brengen in het doorzoeken van papieren overblijfselen.
- In een streng katholiek Vlaanderen
- Hun manier van leven had iets mysterieus
- Al was het uiteraard ook een manier …
- Vaak atypische leefgewoonten
- Tot de komst en uitbouw van de spoorweglijn vanaf 1847
- Men ondervond dat er meer geld te verdienen was
- Het bonte wereldje va de Nieuwmarkt
- De wetenschap, nog enkele decennia verwijder van de spectaculaire mogelijkheden van het DNA-onderzoek, gaat hier totaal de mist in.
- De broosheid van het document staat in scherp contrast met het ruwe leven en de ellende die allen die erin vermeld staan ondergingen.

Af en toe geeft hij wat meer details uit bv. een geboorteakte van de Burgerlijke Stand. Hij heeft voor een bepaald jaar ook alle akten uitgeplozen op het aantal ongehuwde moeders (in 1886: 52 op een totaal van 701 geboortes). Van de 52 jonge dochters huwden er later 28.

[18] P.J. Declercq, De dramatische dood van een zeventienjarige leurder in Turnhout, Vlaamse Stam, 2022/4, P. 450.

Hij spreekt ook over het 'bevolkingsboek' (=bevolkingsregisters). Er zijn nagenoeg geen slordige zinnen of taalfouten (bv. P. 455, Ze waren beide leurders en kregen vijf kinderen). Bij de geboorte en doop van Sefkie (=de jongeman die later op een tragische manier zou overlijden) wordt de tekst uit de geboorte- en doopakte letterlijk overgenomen.

Nog enkele staaltjes van schrijfkunst van de auteur:

- Haar bidprentje vermeldt… Was dit een drukfout of was men ergens de tel kwijt?
- Ze gaven geen borstvoeding (leurdersbestaan) en onmiddellijk waren ze weer zwanger.
- In twintig jaar, tussen haar 20ste en haar 40ste verjaardag, beviel Romanie van 16 kinderen. Twee keer was ze zelfs één maand na de vorige bevalling weer zwanger.
- Als prille tieners trokken ze…
- Hij had naast zijn winkel ook een atelier waar de paar talentvolle timmerlieden met oude planken gretig kopieën maakten van authentieke antieke meubels of vermolmde meubels een upgrade gaven…

De auteur vermeldt ook nog de online krantenbank van de Koninklijke Bibliotheek van België, Belgicapress, waar men oude kranten kan raadplegen. Hij besluit nog: 'Het is verbijsterend hoe een mondeling overgedragen familiegebeurtenis, zelfs tachtig jaar na de feiten, zo dicht bij de historische werkelijkheid aansluit.'

Inflatie

In augustus 2022 stijgt de inflatie tot bijna 10%. Alles is dus zowat 10% duurder geworden dan één jaar geleden. De normale inflatie bedraagt ongeveer 2%. Oorzaak zijn de grote prijsstijgingen op de Europese markt na de start van de Russische inval in Oekraïne. Een paar maanden later (februari 2023) zijn de energieprijzen terug sterk gezakt, maar is het de prijs van de voeding die enorm omhoog gaat. De totale inflatiepiek is wel ondertussen bereikt. In februari 2023 bedraagt de inflatie ongeveer 6,6%.[19]

De vraag naar goederen en diensten kan dalen door een algemene rentestijging zoals de Europese Centrale Bank (ECB) soms aankondigt. Hierdoor dalen de prijzen en dus ook de inflatie.[20]

Onderwijs in Vlaanderen

In september 2024 gaan er ongeveer 1,2 miljoen leerlingen terug naar school. Dit is zowat 18 % van de Vlaamse bevolking.[21] Van het totaal aantal Vlaamse leerlingen zijn er ongeveer 41% in het secundair onderwijs, 38% in het lager onderwijs en 21% in het kleuteronderwijs.[22]

In het secundair onderwijs volgt ongeveer 40% een ASO-richting, 30% een BSO-richting en nog eens 30% een TSO –of KSO-richting.

In 2023 haalden ongeveer 21.000 ASO-studenten hun diploma in Vlaanderen (vooral wetenschappen-wiskunde, humane wetenschappen, economie-moderne talen), ongeveer 11.000 studenten hun TSO-diploma (vooral sociale en technische wetenschappen, handel, lichamelijke

[19] Informatie professor Baert, Het Nieuwsblad, 31.8.2022. Het verschil tussen inflatie en het indexcijfer (of prijsindex) is me wat onduidelijk. In hetzelfde krantenartikel wordt een indexgrafiek getoond met op de verticale as de inflatiecijfers.
[20] F. Poosen, Het Nieuwsblad, 2.1.2024 (interview professor Economie Paul De Grauwe).
[21] Rond 1900 was het aantal 'schoolplichtige' kinderen ongeveer 20% van de bevolking. Er waren toen meer kinderen, maar de schoolplicht was beperkt.
[22] Het Nieuwsblad 2.9.2024.

opvoeding en sport) en ongeveer 4.000 studenten hun BSO-diploma (vooral kantooradministratie en gegevensbeheer, thuis- en bejaardenzorg, kinderzorg).

<Jaarlijks studeren er dus in Vlaanderen ongeveer 36.000 studenten af die deels verder studeren of deels direct naar de arbeidsmarkt gaan. Op vijf jaar tijd wordt dit totaal een groep van ongeveer 180.000 nieuwe arbeidskrachten voor de Vlaamse economie. Tien jaar geleden was dit een jaarlijkse groep van ongeveer 35.000 studenten. Tegen 2033 gaan prognoses in een totale schoolbevolking van ongeveer 0,7% minder>

Het Belgische wagenpark

In het eerste kwartaal van 2024 worden er voor het eerst meer elektrische auto's (zowel hybride met zelfopladende batterij als volledig elektrische) verkocht dan auto's met een benzine- of dieselverbrandingsmotore: 52,8% tegenover 47,2%. Dit is vooral een gevolg van de fiscale maatregelen ter vergroening van het bedrijfswagenpark.[23]

De 100% elektrische auto's zijn van 5,9% in 2021 nu naar 23% van de nieuw ingeschreven wagens gestegen. De stijging doet zich uitsluitend voor in Vlaanderen en Brussel waar er meer salariswagens rijden. Vlaanderen heeft ook een extra premie van 5.000 euro voor particuliere aankopen van elektrische auto's. Hierdoor is er nu een stijging van 150% op te merken (=nu 3.800 wagens tegenover 1521 wagens vorig jaar). In het eerste kwartaal van 2024 werden er in totaal 135.140 wagens ingeschreven, hiervan zijn er ongeveer 60% bedrijfswagens.

<Dus het totaal aantal wagens (eerste kwartaal 2024)= elektrische (50% bedrijfswagens + 2,8% particuliere wagens) + verbrandingsmotoren (10% bedrijfswagens +37,2 % particulier wagens).>

Een laad- en pompstationuitbater in Deinze haalt momenteel 5% van zijn omzet uit elektrisch laden.

<Dit geeft ergens een beeld dat de aankoop van elektrische wagens in de lift zit, maar dat het totale wagenpark nu nog vooral uit verbrandingsmotoren bestaat.>

Iets over wijnstokken

De beginnende vruchten van veel wijnstokken sterven af door een korte vriesperiode 's nachts.

Hoger gelegen wijngaarden hebben hier minder last van (bv. getuigenis domein Kluisberg in Assent-Loksbergen). Wijngaarden die meer lager gelegen zijn in een dal hebben meer last van vorstschade door de aanwezigheid van meer water (bv. een beek).

'Elke 100 m scheelt een graad' zegt prof. H. Van Hove.[24] Door de klimaatopwarming stijgt het alcoholgehalte van de druiven door de hitte. 'Er verschuiven ook wijngaarden naar het noorden van Europa.'

<Normaal daalt de temperatuur op grotere hoogte zoals in de bergen. Op wijnhellingen lijkt er dus een omgekeerd effect te zijn, met bovenaan hogere temperaturen.>

Marc Van Stappen, oktober 2024, www.stap-brug.be

[23] Het Nieuwsblad 13.4.2024.
[24] Het Nieuwsblad 27.4.2024.